

ÎNCHEIERE

12 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

președintele completului, judecătorul
judecătorii

Iulia Sîrcu
Dumitru Mardari
Luiza Gafton

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Mîțu Lilia, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mîțu Lilia împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat, casată hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii și încheierii din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admisă cererea Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat privind repunerea în termen al apelului

c o n s t a t ă:

La data de 25 noiembrie 2016, Mîțu Lilia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că în baza art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002, a depus la 30 iunie 2016 cerere la Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova, solicitând admiterea în profesia de avocat și eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat, însă prin hotărârea din 08 august 2016 aceasta a fost respinsă din motiv că nu întrunește condițiile prevăzute de norma de drept menționată.

Despre emiterea hotărârii nominalizate supra a aflat accesând pagina web a Uniunii Avocaților din Republica Moldova www.uam.md.

A invocat reclamanta că Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova a emis hotărârea din 08 august 2016, ilegal și neîntemeiat, din care motive la 07 septembrie 2016 a contestat-o cu cerere prealabilă.

Pin hotărârea din 23 septembrie 2016 a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova, cererea a fost respinsă din motiv că nu întrunește condițiile prevăzute de art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură, și

anume că la momentul depunerii cererii de a accede în profesia de avocat deținea funcția de procuror adjunct al procurorului raionului Florești.

A susținut reclamanta că Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova a emis hotărârea din 08 august 2016, în partea respingerii cererii sale de admitere în profesia de avocat (pct. 2.1), în rezultatul abordării unilaterale și tendențioase a prevederilor legale, fără elucidarea temeiurilor de fapt și de drept.

A menționat că conform art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură, sunt scutite de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, persoanele care dețin titlul de doctor, precum și cele care au cel puțin 10 ani vechime în muncă în funcția de judecător sau procuror dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective, au solicitat eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat. De aceleași drepturi și în aceleași condiții beneficiază și persoanele care, după demisia din funcția de judecător și procuror, au continuat să activeze în domeniul dreptului.

A afirmat că are o vechime în muncă de peste 10 ani în funcția de procuror, întrunind astfel cerințele legale prevăzute de art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură.

La momentul depunerii cererii - 30 iunie 2016, a respectat corespunzător condițiile legale de a accede în profesia de avocat a persoanelor scutite de obligația susținerii examenelor de calificare și efectuării stagiului profesional, stipulate în art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură, nefiind incidente restricțiile prevăzute la alin. (3) art. 10 din legea dată.

Mai mult ca atât, conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la avocatură, profesia de avocat este incompatibilă cu oricare funcție retribuită, cu excepția funcțiilor legate de activitatea științifică și didactică, precum și de activitatea în calitate de arbitru al judecătii arbitrale (arbitrajul).

La fel, art. 12 alin. (1)-(2) din aceeași Lege, prevede că pentru desfășurarea activității de avocat, solicitantul care a susținut examenul de calificare adresează o cerere scrisă ministrului justiției privind eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat. După primirea licenței, avocatul este în drept să desfășoare activitatea de avocat doar după: a) depunerea jurământului; b) înregistrarea unei forme de organizare a activității de avocat în condițiile art. 32.

Iar, potrivit art. 13 alin. (1) lit. b) din Legea menționată, activitatea de avocat se suspendă de drept în caz de incompatibilitate, pe durata existenței acestei stări.

A susținut că reieșind din normele de drept citate, dreptul de a exercita activitatea de avocat, stabilit la art. 12 din Legea cu privire la avocatură, este anticipat de o procedură prealabilă, care constă în depunerea cererii de admitere în profesia de avocat și eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat. La etapa acestei solicitări dreptul de exercita activitatea de avocat conform art. 12 nu este obținut, respectiv dreptul de a fi angajat în câmpul muncii nu trebuie apreciat ca incompatibilitate în sensul art. 11 din Legea cu privire la avocatură.

În contextul dat, a considerat reclamanta că profesia de avocat este compatibilă cu orice funcție retribuită la etapa adresării sau depunerii cererii de admitere în profesia de avocat, deoarece în caz contrar s-ar încălca dreptul la muncă consfințit în art. 43 alin. (1) din Constituție, cât și dreptul la viața privată garantat de art. 8 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

A notat că incompatibilitatea profesiei de avocat cu orice funcție retribuită, cu excepția celei didactice și științifice, survine numai în momentul în care candidatul obține

dreptul propriu-zis de a exercita activitatea de avocat prin obținerea licenței, adică la etapa licențierii profesiei de avocat și nicidecum la etapa admiterii în profesiei de avocat.

La etapa admiterii în profesia de avocat nu există încă certitudinea posibilității reale de a exercita această profesie, ci numai la etapa licențierii propriu-zise apare acest drept, adică când urmează îndeplinirea obligatorie a unor alte condiții, cum ar fi: adresarea cererii scrise ministrului justiției privind eliberarea licenței, înregistrarea unei forme de organizare a activității de avocat în condițiile art. 31 din Legea cu privire la avocatură.

În acest sens, a invocat reclamanta că Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova urma doar să constate corespunderea ei celorlalte condiții imperative prevăzute de art. 10 din Legea cu privire la avocatură și ulterior după admiterea în profesia de avocat, dar înainte de a obține licența în corespundere cu art. 22 din Legea cu privire la avocatură, Comisia era în drept să verifice dacă ea nu este antrenată în alte activități profesionale incompatibile cu statutul de avocat.

A susținut că invocarea incompatibilității sale, ca persoană care a solicitat admiterea în profesia de avocat în condițiile art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură, nu are temei legal, cu atât mai mult, că cerința imperativă de neparticipare în alte activități profesionale, față de candidații scutiți de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, în lege nu este prevăzut și respectiv nu este interzisă.

Mai mult ca atât, îngrădirea neîntemeiată la accesarea în profesia de avocat în baza hotărârii din 08 august 2016 constituie o violare a dreptului de proprietate prevăzut de art. 1 din Protocolul 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

A cerut Mîțu Lilia anularea hotărârii din 08 august 2016 a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova în partea pct. 2.1, prin care a fost respinsă cererea sa de admitere în profesia de avocat, cu obligarea pârâtei să o admită în profesia de avocat și să-i elibereze licența pentru exercitarea profesiei de avocat după înlăturarea stării de incompatibilitate în temeiul art. 10 alin. (2) și art. 11 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură, precum și încasarea din contul pârâtei în beneficiul său cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea a fost admisă, fiind anulată hotărârea din 08 august 2016 a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova în partea pct. 2.1, prin care a fost respinsă cererea Lilei Mîțu privind admiterea ei în profesia de avocat, cu obligarea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova să admită cererea Lilei Mîțu privind admiterea în profesia de avocat în temeiul art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură.

Prima instanță și-a motivat soluția prin faptul că Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova a admis o ingerință în dreptul reclamantei la viața privată, în speță libertatea în alegerea profesiei de avocat în care dorește să aceasta activeze, or, starea de incompatibilitate nu survine în momentul depunerii cererii de admitere în profesia de avocat, dar în momentul în care candidatul/solicitantul capătă dreptul de a desfășura activitatea de avocat.

A indicat prima instanță că cerința imperativă de neparticipare în alte activități profesionale, față de candidații scutiți de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, în lege nu este prevăzută și respectiv nu este interzisă.

A notat prima instanță că atât Legea cu privire la avocatură, cât și Statutul profesiei de avocat enumeră doar activitățile incompatibile cu profesia de avocat, însă nu

reglementează semnificația noțiunii de incompatibilitate, momentul instituirii stării de incompatibilitate și apariția acestei situații pentru candidații, care solicită accesarea în profesia de avocat și se află în exercițiul funcției, existând lacune legislative în acest sens.

Totodată, a indicat că legislația în vigoare a prevăzut două modalități de încetare a situației de incompatibilitate, și anume demisia în termen de 30 de zile din funcția incompatibilă și suspendarea contractului de muncă în perioada de exercitare a mandatului, fiind stabilit în același timp că pentru înlăturarea stării de incompatibilitate, persoanei urmează să-i fie acordat un termen rezonabil pentru a se determina în ce calitate va activa fie va exercita în continuare funcția deținută, inclusiv, de procuror sau judecător, cu suspendarea în acest sens a licenței de avocat, fie va demisiona din funcția respectivă.

A stabilit prima instanță că Legea cu privire la avocatură nu prevede momentul instituirii stării de incompatibilitate și termenul de înlăturare a acesteia, respectiv prin analogia legii urmează a fi aplicate prevederile Hotărârii nr. 21 din 24 iunie 2015 a Curții Constituționale pentru interpretarea art. 69 alin. (2), art. 70 alin. (1), art. 99 și art. 100 din Constituția Republicii Moldova, potrivit căreia semnificația noțiunii de incompatibilitate constă în interdicția prevăzută de lege de a cumula două funcții, în vederea asigurării independenței de acțiune a persoanei ce ocupă o funcție publică, a evitării concentrării de către una și aceeași persoană a unor prerogative excesive, precum și a ocrotirii integrității profesionale și morale a acesteia.

A menționat prima instanță că potrivit interpretărilor Curții Constituționale, incompatibilitatea se instituie din momentul dobândirii funcției și presupune o perioadă de timp în decursul căreia titularul funcției este obligat să aleagă între prima funcție și cea nouă.

A concluzionat prima instanță că solicitantul după accesarea în profesia de avocat și eliberarea ulterioară a licenței de avocat urmează să decidă fie să-și suspende licența, fie să demisioneze din funcția incompatibilă într-un termen rezonabil posibil de la data apariției situației de incompatibilitate.

A mai constatat prima instanță, cu trimitere la prevederile art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură, că subiecții enumerați în norma dată de drept sunt scutiți de la efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, iar refuzul în eliberarea licențelor de avocat, fiind posibil numai în cazurile stabilite la alin. (3) al art. 10 din Legea enunțată.

La 27 iunie 2017, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea acestuia în termen, admiterea cererii de apel, casarea hotărârii din 05 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

Prin încheierea din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat și repus în termen apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat împotriva hotărârii din 05 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat, casată hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii

Instanța de apel și-a motivat soluția făcând trimitere la prevederile art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură, care stipulează că sunt scutiți de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, persoanele care au cel puțin 10 ani vechime în muncă în funcția de judecător sau procuror dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective, au solicitat eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat.

A concluzionat instanța de apel că legislația în vigoare expres reglementează cazurile în care persoanele pot fi scutite de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare pentru accederea în profesia de avocat, și anume: să aibă o vechime în muncă de cel puțin 10 ani în funcția de judecător sau procuror și solicitarea obținerii licenței de avocat să fie înaintată după demisia din funcțiile respective, în termen de 6 luni după demisionare.

A mai stabilit instanța de apel că Mîțu Lilia la momentul depunerii cererii de admitere în profesia de avocat nu era în demisie, continuând să activeze în funcția de procuror-adjunct al procurorului raionului Florești, neîntrunind astfel condițiile prevăzute de art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură.

La data de 04 iunie 2018, Mîțu Lilia, prin intermediul reprezentantului său-avocatul Ina Bodean în baza mandatului seria MA nr. 1087458 din 17 noiembrie 2016, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău și încheierii din 14 decembrie 2017, cu menținerea hotărârii din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, pe care o consideră legală și întemeiată.

În susținerea recursului Mîțu Lilia a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarînd că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, cu interpretarea eronată a prevederilor art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002.

De asemenea, a declarat recurenta că instanța de apel abuziv a repus apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului nu atestă date privind expedierea în adresa recurentei Lilia Mîțu deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Totodată, din actele cauzei rezultă că la 30 ianuarie 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat prin poștă electronică decizia contestată reprezentantului recurentei - avocatul Ina Bodean (f.d. 128).

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Mîțu Lilia la 04 iunie 2018, se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

La data de 18 iunie 2018, în adresa Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat a fost expediată copia recursului declarat de către Mîțu Lilia, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, însă intimata nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Lilia Mîțu este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform prevederilor art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Lilia Mîțu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanțe de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Nu poate fi reținut drept temei al admisibilității recursului argumentul Lilieii Mîțu precum că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, cu interpretarea eronată a prevederilor art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002, deoarece dispozițiile articolului dat expres și imperativ stipulează că sunt scutite de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare persoanele care au cel puțin 10 ani vechime în muncă în funcția de judecător sau procuror dacă, în termen de 6 luni după demisia din funcțiile respective, au solicitat eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat, la cazul speței, Lilia Mîțu la momentul depunerii cererii privind eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat era încadrat în câmpul muncii, activând în funcția procuror-adjunct al procurorului raionului Florești, fapt pe care îl confirmă personal recurenta în acțiunea sa.

Referitor la argumentul recurenței precum că instanța de apel abuziv a repus în termen apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat, acesta este declarativ și contravine actelor cauzei.

Alte argumente invocate în recursul declarat nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Codul de procedură civilă are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar nu și temeinicia în fapt a acesteia.

Se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării cauzei asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Mîțu Lilia ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Mîțu Lilia se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Iulia Sîrcu

judecătorii

Dumitru Mardari

Luiza Gafton